

STARTNOTITIE CULTUURBELEID 2017 - 2020

1. Inleiding

1.1 Aanleiding voor nieuw cultuurbeleid

Cultuur is belangrijk voor Flevoland. Het levert een bijdrage aan de doelstelling dat Flevoland een provincie is waar het prettig wonen, werken en recreëren is. De culturele voorzieningen en een aantrekkelijke fysieke omgeving zijn meer en meer een bepalende vestigingsfactor en van economische betekenis. Tevens is cultuur een variabele als het gaat om de Flevolandse identiteit.

'Cultuur valt op verschillende manieren te bezien en te waarderen. Binnen het artistieke perspectief draait het om schoonheid en kwaliteit, vaak nader ingevuld als oorspronkelijkheid, vernieuwing en authenticiteit. Het sociale perspectief richt de aandacht daarentegen op de individuele en collectieve effecten daarvan, zoals Bildung, sociale cohesie en nationale identiteit en een reeks van meer specifieke doelen op het vlak van onderwijsprestaties, preventie en gezondheid. Binnen het economisch perspectief staat centraal wat er met cultuur te verdienen valt, of wat mensen bereid zijn te betalen voor cultuur, en wordt daarnaast gewezen op de positieve externe effecten van cultuur (in de vorm van extra bestedingen, werkgelegenheidsgroei en innovaties elders in de economie door spill-over effecten). (...) Elk perspectief heeft de potentie bij te dragen aan de legitimatie van cultuurbeleid.' (Uit: WRR, 2015, Cultuur herwaarderen, p.41)

In IPO-verband is afgesproken dat Cultuur een kerntaak is van de provincie.

Opgaven provincies¹:

- Provincies dragen samen met rijk, gemeenten en betrokken maatschappelijke partijen zorg voor de culturele infrastructuur.
- Provincies zetten zich in voor behoud en ontwikkeling van materieel en immaterieel cultureel erfgoed van de regio en stellen dit veilig voor toekomstige generaties.
- Het stimuleren van culturele identiteit vraagt een actief provinciaal beleid.
- Provincies nemen door decentralisatie de verantwoordelijkheid voor restauratie en herbesteding van monumenten over van het rijk en geven dat vorm in samenhang met andere ruimtelijke opgaven. Ook de instandhouding van monumenten past binnen deze ambitie.

Het provinciaal cultuurbeleid is tot en met 2016 vastgelegd in de cultuurnota Cultuur op Koers in Flevoland. Vanaf 2017 gaat een nieuwe subsidieplanperiode in bij het rijk. Daarnaast is er sprake van een aantal nieuwe wetten die in werking treden of recent zijn getreden. Dit maakt dat voor de provincie het moment is aangebroken toe te werken naar nieuw cultuurbeleid. Oftewel een antwoord op de vraag: Wat staat de provincie in de periode 2017-2020 met kunst en cultuur voor ogen, en hoe verhouden we ons hierbij tot onze uitvoeringsinstellingen en onze samenwerkingspartners: het Rijk, de gemeenten en de fondsen?

De nieuwe cultuurnota biedt het kader voor de periode 2017-2020 aan de hand waarvan de ondersteunende instellingen hun nieuwe vierjarenbeleid kunnen opstellen, subsidies kunnen worden getoetst en het cultuurbeleid van Flevoland garant staat voor een doorgaande opbouw van de Flevolandse culturele infrastructuur en cultureel erfgoed.

¹ Interprovinciaal Overleg, (2014), Kompas 2020; Samen werken aan een sterke regio.

1.2 Coalitieakkoord Flevoland 2015-2019

Het coalitieakkoord 2015-2019 biedt ruimte voor nieuw beleid. Met name om meer verbindingen te zoeken met gebiedspromotie, toerisme en vrijetijdseconomie. Het provinciebestuur wil dat de Flevolandse cultuur in 2025 breed bekend staat om het prehistorisch en maritiem erfgoed, de landschapskunst en het erfgoedpark Batavialand. Nieuwe impulsen vanuit het coalitieakkoord zijn: de viering van 100 jaar Zuiderzeewet, de investering in Batavialand, het versterken van Schokland als toeristisch recreatief merk, het beter benutten van de Flevolandse monumenten, het bevorderen van innovatie en digitaliseren van de bibliotheken, de mogelijkheden van een achtste landschapskunstwerk en het benutten van de 1% regeling voor grootschalige kunstprojecten.

1.3 Wettelijke taken, bestuurlijke afspraken en eigen beleid

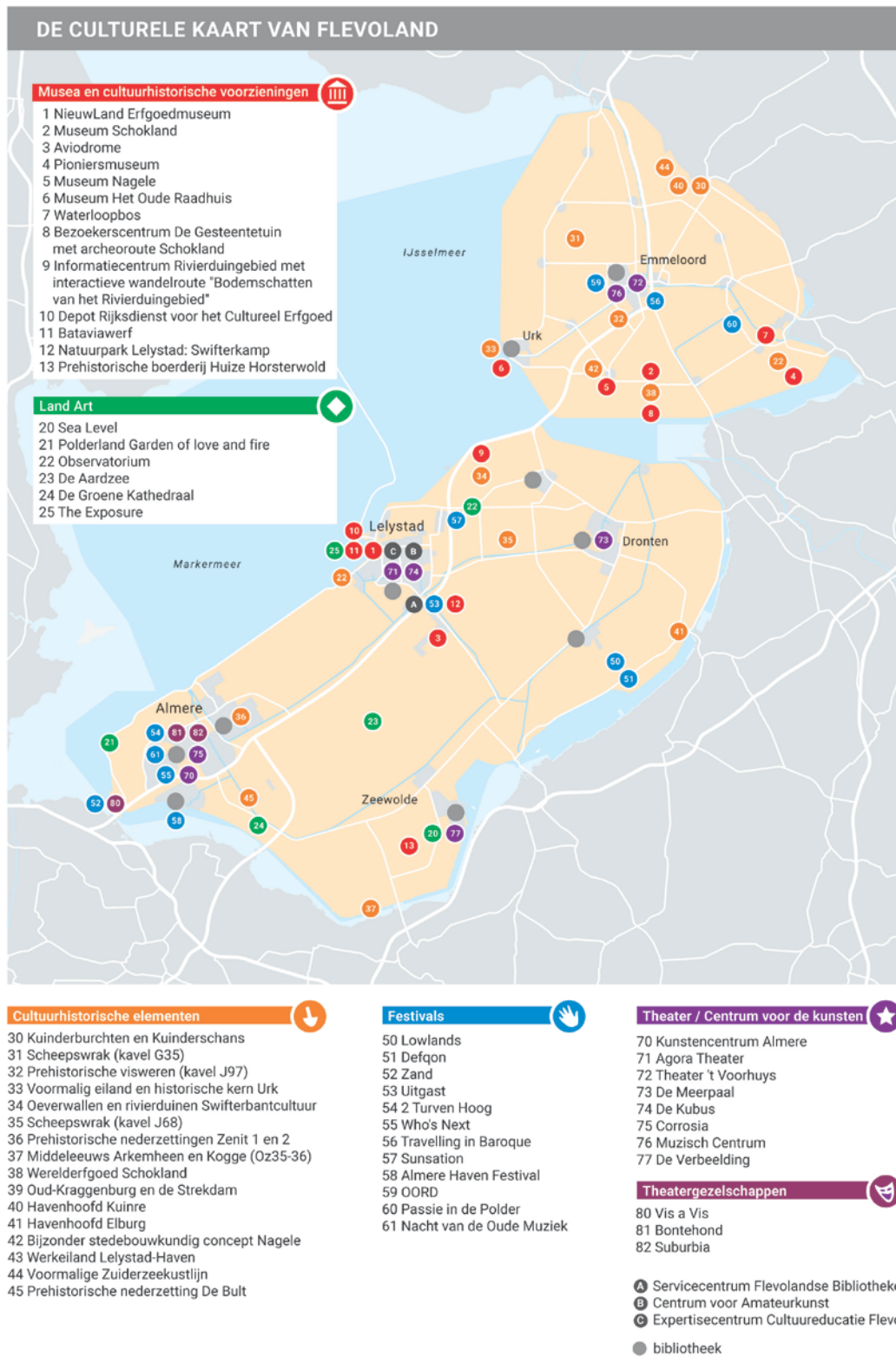
Het huidige provinciale cultuurbeleid kent een achttal dragers: cultuureducatie, cultureel erfgoed, bibliotheken, podiumkunsten, beeldende kunst, amateurkunst, cultuurmarketing en de regionale omroep. Hierbinnen voert de provincie wettelijke taken, convenantsafspraken en eigen beleid uit. In hoofdstuk 3 wordt het provinciaal beleid nader toegelicht.

1.4 Context van nieuw cultuurbeleid

In de afgelopen periode heeft de provincie - en daarmee de uitvoerende instellingen - ruim 22% moeten bezuinigen op het cultuurbeleid. Die ombuiging is gehaald, zij het dat sommige organisaties hun reserves hebben moeten aanspreken en nu tegen de ondergrens van hun financiële mogelijkheden aanzitten. De eerste schetsen van landelijk en provinciaal beleid (zie het coalitieakkoord) geven echter aan dat er weer ruimte komt voor nieuwe initiatieven. Daarnaast vragen veranderingen in wetten en verandering in de culturele sector en de samenleving om een herziening van het cultuurbeleid. In hoofdstuk 4 van deze startnotitie wordt de context van het nieuwe cultuurbeleid geschetst.

1.5 Deze startnotitie

Het doel van deze startnotitie is om - aan de hand van het huidige cultuurbeleid en voorziene ontwikkelingen - een aantal richtinggevende uitspraken te formuleren voor het toekomstige provinciale cultuurbeleid. Tevens is de route naar nieuw cultuurbeleid geschetst en de wijze waarop culturele instellingen, gemeenten en Provinciale Staten bij de totstandkoming betrokken zullen worden. Zie hiervoor hoofdstuk 5 van deze notitie.

2. De culturele staat van Flevoland

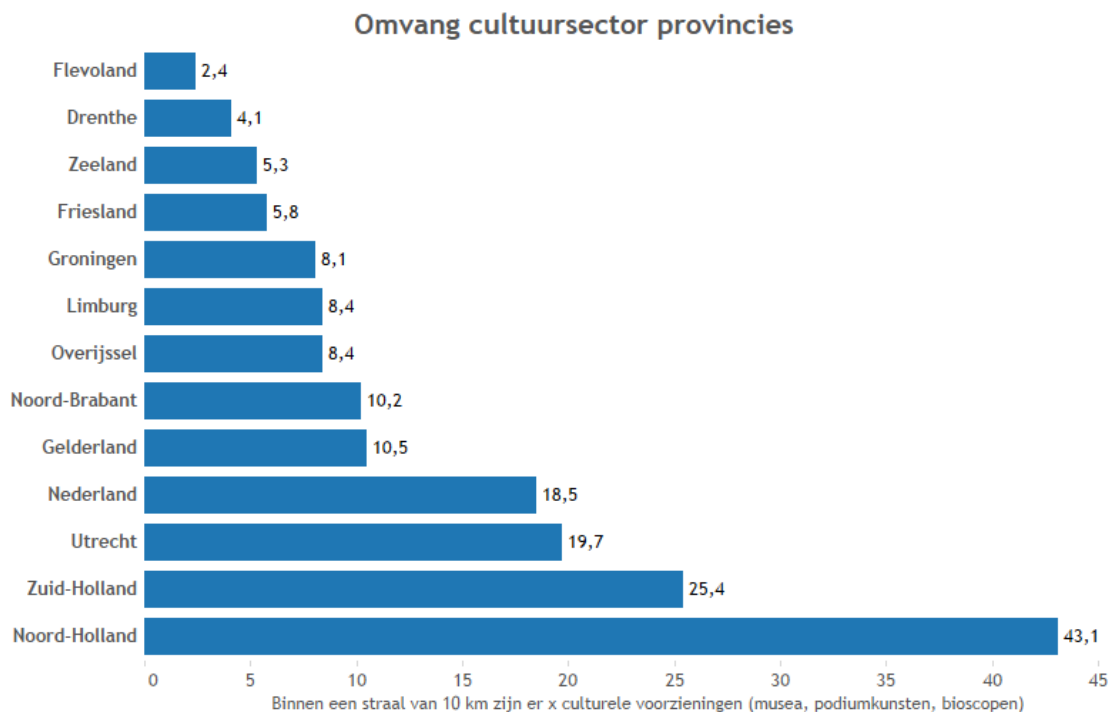
In Flevoland is de afgelopen 30 jaar heel wat bereikt als het gaat om culturele voorzieningen en activiteiten. Hoewel er nog grote verschillen zijn met het oude land - met oude historische binnensteden en instituten met een lange traditie - kan gesteld worden dat er inmiddels een basis aan culturele voorzieningen is opgebouwd. Hier willen we de komende jaren, samen met onze gemeenten, culturele instellingen en andere partners, op voortbouwen.

Als provincie hebben we een uniek verhaal: we zijn het grootste kunstmatige eiland ter wereld, we hebben het grootste scheepswrakkenkerkhof ter wereld en nergens vind je zoveel landschapskunst bij elkaar als in Flevoland. Het is een goed verhaal en het verdient een groter publiek. Het vertellen van het verhaal en het blijven investeren in cultuur dragen bij aan het versterken van de regionale identiteit van Flevoland.

In dit hoofdstuk laten we zien hoe Flevoland er voor staat als het gaat om culturele voorzieningen en uitgaven aan cultuur in relatie tot andere provincies.

2.1 Culturele voorzieningen

Een maat voor het culturele voorzieningenniveau is het aantal musea, theaters en bioscopen binnen een straal van 10 kilometer. Wanneer we deze cijfers voor Flevoland afzetten tegen andere provincies dan wordt inzichtelijk dat de omvang van de cultuursector in Flevoland landelijk het kleinst is.

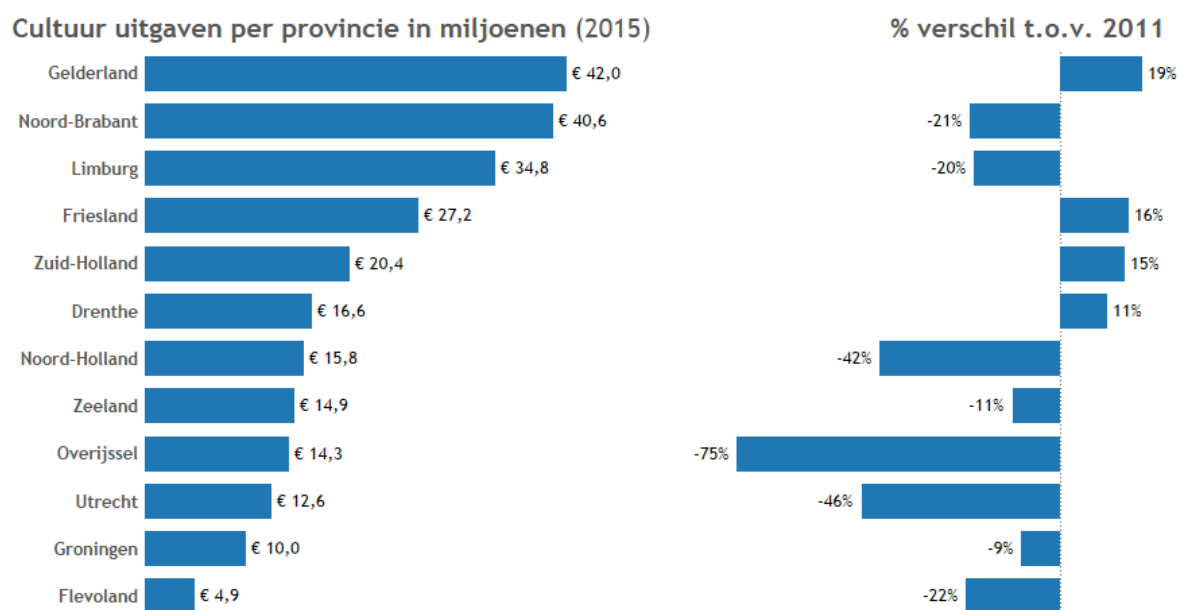

Bron: CBS/Statline. Bewerking: provincie Flevoland. Cijfers hebben betrekking op het jaar 2013.

2.2 Uitgaven aan cultuur

Uit onderzoek komt naar voren dat de provincies gezamenlijk net iets meer dan € 254 miljoen besteden aan cultuur in 2015². Dit is € 74,2 miljoen, ofwel 23%, minder dan in 2011.

Wanneer de uitgaven per provincie aan cultuur op een rij worden gezet, ontstaat het volgende beeld. Aan de rechterzijde is per provincie het verschil tussen de cultuurbegroting van 2015 en 2011 aangegeven.

Bron: Consultancy.nl analyse Berenschot, Boekmanstichting

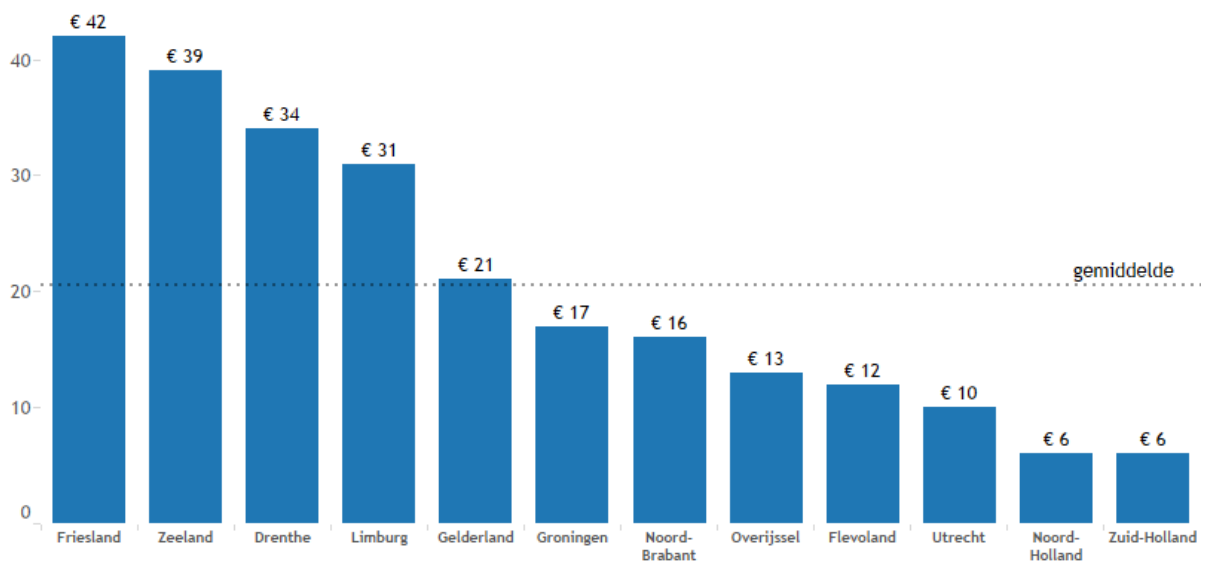
De verschillen tussen de provincies zijn erg groot. Flevoland is de provincie met de kleinste cultuurbegroting met 4,9 miljoen. En terwijl Overijssel met €14,2 miljoen bijna €43 miljoen minder uitgeeft aan cultuur dan in 2011, geeft Gelderland €6,6 miljoen meer uit met een totale begroting van nagenoeg €42 miljoen. Ook Friesland, Drenthe en Zuid-Holland geven meer geld uit dan in 2011.

De gemiddelde uitgave per provincie per inwoner ligt op € 21. Er doen zich hierbij behoorlijke verschillen tussen provincies voor: Friesland, Drenthe, Zeeland en Limburg besteden meer dan € 30 per inwoner, Noord- en Zuid-Holland € 6 per inwoner. In deze twee laatste provincies hebben de gemeenten en het rijk een veel groter aandeel in de cultuurfinanciering en is er bovendien sprake van schaalvoordelen vanwege de omvang van de bevolking.

In de navolgende figuur is weergegeven wat er gemiddeld per provincie per inwoner wordt uitgegeven aan cultuur.

² Bron: <http://www.consultancy.nl/nieuws/10174/cultuuruitgaven-provincies-kwart-gedaald-in-4-jaar>

Gemiddelde uitgaven aan cultuur per inwoner (2015)

Bron: Bron: Consultancy.nl analyse Berenschot, Boekmanstichting

Wanneer de uitgaven van alle provincies gedeeld worden door de totale bevolkingsomvang wordt er door provincies in 2015 € 15 per inwoner aan cultuur besteed. Ter vergelijking: het rijk besteedt sinds de bezuinigingen € 45 per inwoner, gemeenten blijven gemiddeld de grootste financier met € 105 per inwoner.

3. Het huidige cultuurbeleid

Dit hoofdstuk gaat in op de taken en bijdragen van de provincie op de verschillende 'dragers' van het huidige cultuurbeleid: cultuureducatie, cultureel erfgoed, bibliotheken, podiumkunsten, beeldende kunst, amateurkunst, cultuurmarketing en de regionale omroep. In zijn algemeenheid kenmerkte de periode van de huidige cultuurnota zich door verzakelijking van de subsidierelaties, bezuinigingen (22%) en ook: nieuwe impulsen, zoals investeringen in Batavialand en de impuls klassieke muziek.

3.1 De 8 dragers van het Cultuurbeleid

Cultuureducatie

Onder cultuureducatie worden alle vormen van educatie verstaan waarbij cultuur als doel of als middel wordt ingezet. Het gaat hierbij om educatie over, door en met kunst, erfgoed en media. Vooral bij kinderen is het waardevol om begeleiding te bieden bij de perceptie en reflectie op cultuur en erfgoed. De interesse voor cultuur en erfgoed wordt hiermee al jong gewekt en daarnaast draagt cultuureducatie bij aan het ontwikkelen van vaardigheden die jongeren in de 21^e eeuw nodig hebben.

Cultuureducatie is een onderwerp waarop rijk, provincie en gemeenten allemaal een taak hebben. Provincies spelen een rol in de tweedelijns ondersteuning, in het bevorderen van de kwaliteit door deskundigheidsbevordering en in de regionale spreiding. In de afgelopen periode is op initiatief van de provincie Flevoland een nieuwe structuur ontworpen waarbij de zes gemeenten en de provincie zich hebben verbonden aan een gezamenlijk doel: het bevorderen van de verankering en de versterking van de kwaliteit van de cultuureducatie in het basisonderwijs. De gemeenten financieren een lokaal loket cultuureducatie dat een bemiddelingsaanbod aan de scholen verzorgt. De provincie doet dit door haar opdracht aan het provinciaal expertisecentrum FleCK. Namens de provincie biedt FleCK advies en ondersteuning aan scholen en schoolbesturen in het basis- en speciaal onderwijs over cultuureducatie in hun curriculum. Dit centrum werkt nauw samen met de 6 gemeentelijke loketten cultuureducatie. Uniek in Nederland is dat alle gemeenten binnen de provincie deelnemen aan deze structuur.

Daarnaast neemt Flevoland deel aan het rijksprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit. Met het programma: 'De Culturele Haven' wordt in vier jaar tijd een leerlijn uitgewerkt waarbij het erfgoed en de geschiedenis van Flevoland centraal staan. Deze leerlijn wordt ontwikkeld door vier culturele instellingen in nauwe samenwerking met het onderwijs.

Bibliotheken

Namens de provincie verzorgt de Stichting Flevolandse Bibliotheekservice (SFB) de uitvoering van de wettelijke provinciale basistaken: collectiebeleid, logistiek leenverkeer tussen bibliotheken, netwerkvorming, ICT ondersteuning en innovatie. De bibliotheekstructuur in Flevoland bestaat uit twee basisbibliotheken: de Flevomeerbibliotheek, de nieuwwebibliotheek Almere en het SFB. Ten behoeve van deze Flevolandse bibliotheekstructuur voert het SFB een aantal taken uit. Zo verzorgt ze, samen met de basisbibliotheken de ICT netwerkstructuur voor de digitale dienstverlening aan de bibliotheekgebruiker en het onderlinge dataverkeer. Daarnaast wordt het fysieke transport verzorgd ten behoeve van het interbibliothecaire leenverkeer. Ook worden bibliothecaire diensten verricht, zoals het onderhouden en beheer van achtergrondcollecties voor specifieke doelgroepen. Het onderwijs wordt ondersteund door diverse educatieve programma's als 'De Bibliotheek op

School' en 'Schoolwise'. Het SFB maakt deel uit van zowel het provinciale netwerk als het landelijk netwerk en vormt de schakel tussen beide netwerken.

De nieuwe bibliotheekwet is in 2015 geïmplementeerd en heeft gevolgen voor de werkzaamheden van het SFB. Er is een verschuiving bewerkstelligd van aandacht voor ICT naar distributie en ruimte voor innovatie. Het SFB heeft daartoe samen de basisbibliotheken het Bibliotheekplan 2015-2017 opgesteld, waarin is afgesproken dat de basisbibliotheken de verantwoordelijkheid voor de ICT-infrastructuur stapsgewijs overnemen.

Daarnaast hebben Provinciale Staten het businessplan van de nieuwe bibliotheek voor de instandhouding van de wetenschappelijk functie gehonoreerd. Dit plan is in uitvoering.

Podiumkunsten

De provincie stimuleert kwalitatief hoogstaand professioneel podiumkunstenaanbod dat evenwichtig verspreid is over de provincie en de Flevolandse eigenheid tot uitdrukking brengt. De producties en festivals getuigen van organisatorische onafhankelijkheid met oog voor vraag vanuit de regio. In de afgelopen periode is een nieuwe subsidieregeling ingevoerd voor projecten podiumkunst, waardoor de eerdere structurele subsidies zijn vervangen door jaarlijkse projectsubsidies.

Samen met het rijk en de gemeenten is er de afgelopen jaren gebouwd aan een breed en divers aanbod in de provincie, waardoor er nu aanbod is voor jonge kinderen (festival 2+), jeugdtheater (BonteHond), theaterspektakel (*Vis à Vis*) en toegankelijk toneelrepertoire (Suburbia). Naast de bovengenoemde vier gezelschappen worden er in 2015 diverse bovenlokale podiumkunstprojecten gesubsidieerd, zoals het festival Travelling in Baroque, de locatietheatervoorstelling Y-man van Prins te Paard en het poëziefestival Sunsation op het Observatorium van Robert Morris. Het aanbod aan de mede door de provincie gesubsidieerde podiumkunsten voorziet - blijkens de bezoekcijfers - in een regionale behoefte.

Daarnaast heeft de provincie vanaf 2015 geïnvesteerd in de Impuls Klassieke Muziek, waardoor de Organisatie Oude Muziek samen met diverse Flevolandse instellingen en festivals voor relatief lage tarieven hoogwaardige klassieke concerten aanbiedt in Flevoland.

Amateurkunst

De provincie zorgt ervoor dat het Centrum voor Amateurkunst Flevoland (CAF) door middel van bovenlokale projecten op het snijvlak van amateurkunst en professionele kunst bijdraagt aan talentontwikkeling van jong en oud. Het CAF ondersteunt en adviseert daartoe de lokale centra voor kunst en cultuur, de diverse stichtingen en verenigingen voor amateurkunst en organiseert overkoepelende provinciale projecten waarbij amateurs en jonge talenten elkaar ontmoeten en samenwerken. Dit voorziet in een duidelijke behoefte: in 2014 zijn er door het CAF 11 projecten georganiseerd met gemiddeld 220 deelnemers. Om een beeld te schetsen: dit zijn projecten als 'Passie in de Polder, de Korendag, Fondsenavonden, de Kunstbende, Podiumkunstentour en Flavouerland/Popsport.

Beeldende kunst

Beeldende kunst valt onder het eigen beleid van de provincie. In de cultuurnota is gekozen voor de focus op de landschapskunst. Het zevende landschapskunstwerk 'staat in de steigers': het ontwerp PIER+HORIZON zal in 2016 verschijnen in het Zwarte Water nabij Kraggenburg. In het collegeprogramma is afgesproken om, indien de financiële middelen dat toelaten, op termijn de mogelijkheden voor een achtste landschapskunstwerk te gaan onderzoeken.

Om te zorgen dat inwoners en mensen van buiten de provincie kennis kunnen maken met de verschillende landschapskunstwerken wordt, gesubsidieerd door de provincie, vanuit de Schouwburg Almere het programma LandArt-Life georganiseerd. Daarnaast is er jaarlijks een bedrag gereserveerd voor de aankoop van beeldende kunst in het kader van de provinciale kunstcollectie.

Cultureel Erfgoed

Op het gebied van cultureel erfgoed heeft de provincie een aantal wettelijke taken en bestuurlijke afspraken:

- Advies ten aanzien van aanwijzingen, sloop of wijziging van (archeologische) Rijksmonumenten buiten de bebouwde kom;
- Instandhouding en ontsluiting van een provinciaal depot voor bodemvondsten;
- Toetsing archeologische aspecten bij provinciale vergunningverlening;
- Borging cultuurhistorische waarden bij ruimtelijke ingrepen door de provincie zelf;
- Interbestuurlijk toezicht op de uitvoering van wettelijke erfgoedtaken door gemeenten;
- Besteding van het restauratiebudget voor Rijksmonumenten;
- Instandhouding van een steunfunctie archeologie en monumenten.

Het huidig provinciaal beleid ten aanzien van erfgoed bestaat uit twee sporen: enerzijds het beschermen en behouden, anderzijds het beleefbaar maken van het cultureel erfgoed.

Het beschermen en behouden door de provincie krijgt vorm door de (wettelijke) zorg voor monumenten en archeologie en is geregeld via het bestemmingsplan en de beleidsregel archeologie en ruimtelijke ordening. Daarnaast is archeologie opgenomen in de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving in het hoofdstuk ontgrondingen. In het archeologisch beleid maakt de provincie Flevoland een onderscheid in Provinciaal Archeologische en Aardkundige Kerngebieden (PARK'en), archeologische aandachtsgebieden en de Top-10 archeologische locaties.

Het provinciaal monumentenbeleid is ingesteld voor behoud en bescherming van gemeentelijke en rijksmonumenten in de gemeenten Noordoostpolder en Urk, met middelen voor onderhoud en (kleinschalige) restauratieprojecten. Het programma Restauratie Rijksmonumenten is bedoeld voor grootschalige en complexe restauratie van gebouwde rijksmonumenten.

De Monumentenwacht voert inspecties uit van rijks- en gemeentelijke monumenten in Flevoland. De Archeologische Werkgemeenschap in Flevoland doet onderzoek, geeft bekendheid aan de archeologie van Flevoland en speelt een belangrijke rol in het archeologiebestel. Het steunpunt archeologie en (jonge) monumenten adviseert gemeente en waterschap in de uitvoering van hun wettelijke taken als het gaat om archeologie en monumenten. De provincie neemt deel in de siteholdergroep Schokland en de bestuursovereenkomst Wederopbouwgebied Nagele.

Het beleefbaar maken van het erfgoed wordt uitgevoerd door verbindingen te leggen met andere beleidsterreinen en langs de vier benoemde thema's. Een grote rol is weggelegd voor het Nieuwland Erfgoedcentrum die door middel van museale presentaties bijdraagt aan het beleefbaar maken van het erfgoed. Daarnaast bewaren zij het archeologisch erfgoed in het provinciaal depot voor bodemvondsten, dragen zij zorg voor het publiek toegankelijk maken van het archief en zorgen zij voor kennisvergroting en -deling over het Flevolands verleden.

Cultuurmarketing

Namens de provincie verzorgt Toerisme Flevoland campagnes cultuurmarketing op nationaal niveau. Dit met als doel het Flevolandse culturele aanbod landelijk onder de aandacht te brengen. Voorbeelden hiervan zijn de website ookflevoland.nl, reclamespots en advertenties in landelijke dagbladen.

Regionale Omroep

Nadat het rijk de verantwoordelijkheid voor de regionale omroep heeft overgenomen per 1 januari 2014 rest voor de provincie een beperkte taak in het benoemen van de leden van de Raad van Toezicht.

3.2 De provinciale cultuurbegroting

In onderstaande figuur is de verdeling van de cultuurbegroting over de verschillende dragers weergegeven.

Totaal uitgaven			€ 4.856.205
Cultureel erfgoed			€ 2.088.221
	Nieuwland erfgoedcentrum	€ 1.923.699	
	Monumenten en archeologie	€ 114.085	
	Beheer historische archieven	€ 50.437	
Kunsten			€ 1.812.963
	Amateurkunst	€ 238.140	
	Cultuureducatie	€ 573.148	
	Cultuurmarketing	€ 30.755	
	Podiumkunsten*	€ 600.913	
	Beeldende kunst*	€ 354.026	
	Uitvoeringskosten	€ 16.000	
Letteren			€ 955.021
	SFB	€ 885.021	
	Plusbibliotheken*	€ 70.000	

* Bij podiumkunsten, beeldende kunst en de Plusbibliotheken zijn incidentele budgetten opgenomen voor resp. Impuls Klassieke Muziek (€ 80.000), 7^e Landschapskunstwerk (€ 140.000) en uitvoering van de statenmotie WSF/Plusbibliotheken (€70.000).

4. Context van het nieuwe cultuurbeleid

Bij het vormgeven van het nieuwe cultuurbeleid is het van belang de veranderingen in wet- en regelgeving goed in beeld te hebben en de trends en ontwikkelingen in de samenleving en het culturele veld te verkennen en te duiden. In dit hoofdstuk staat de context van het nieuwe cultuurbeleid centraal.

4.1 Nieuwe wet- en regelgeving

Wanneer het gaat om nieuw provinciaal cultuurbeleid, dan dient er rekening gehouden te worden met de volgende actualiteiten als het gaat om wet- en regelgeving en bestuurlijke afspraken:

Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs (2013)

In dit bestuurlijk kader committeren Rijk, provincies, gemeenten en schoolbesturen zich aan goed cultuuronderwijs voor alle kinderen. Het bestuurlijk kader is door Flevoland ondertekend en geldt voor de periode 2013-2023. Voor de provincie Flevoland betekent dit dat zij zich inzet voor cultuureducatie in het onderwijs, lokale convenanten tussen gemeenten en basisscholen stimuleert en culturele instellingen aanmoedigt om zich ook op het onderwijs te richten.

Bibliotheekwet (2015)

De bibliotheekwet regelt de taakverdeling tussen de drie overheidslagen en de digitalisering van de openbare bibliotheek en zorgt voor structurele financiering daarvan door de Rijksoverheid. In de wet zijn de functies en voorwaarden vastgelegd waaraan een openbare bibliotheek moet voldoen. Deze functies zijn het aanbieden van kennis en informatie, het bieden van mogelijkheden voor ontwikkeling en educatie, het bevorderen van lezen, het laten kennismaken met kunst en cultuur en de functie van het bieden van een ontmoetings- en debatplek.

De provincies dragen volgens de wet zorg voor drie kerntaken. Ten eerste de distributie van boeken en andere materialen tussen bibliotheken in de regio en in de rest van het land. De tweede kerntaak betreft de ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de doorontwikkeling en implementatie van het landelijke concept de Bibliotheek op School, het faciliteren van bibliotheken bij hun rol in het sociale domein of het onderzoek naar een nieuw bibliotheekconcept voor een gemeente. De derde kerntaak is uitvoering van de netwerktaken waarvoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid geldt zoals: collectiebeleid, educatie, gegevenslevering en een op elkaar afgestemde ICT netwerkstructuur.

Erfgoedwet(2016) en Omgevingswet (2018)

Verschillende wetten en regelingen worden vanaf 2016 omgevormd tot een integrale Erfgoedwet. De belangrijkste daarvan is de Monumentenwet die dan komt te vervallen. Samen met de nieuwe Omgevingswet maakt de Erfgoedwet een integrale bescherming van het cultureel erfgoed mogelijk. Het roerend erfgoed zal worden beschermd via de Erfgoedwet, terwijl het onroerend erfgoed in de fysieke leefomgeving zal worden beschermd via de Omgevingswet.

De belangrijke veranderingen die de erfgoedwet met zich meebrengt zijn certificering en zelfregulering voor archeologen, betere bescherming van het maritiem erfgoed, regels voor het vervreemden van cultuurgoederen en (deel) collecties die in eigendom zijn van het Rijk, gemeenten of provincies.

Nieuw rijksbeleid

De Rijksoverheid wil voor de nabije toekomst inzetten op stabiliteit van het stelsel en instellingen meer ruimte geven om in te spelen op het veranderende speelveld. Ruimte derhalve om te innoveren, nieuwe samenwerkingsverbanden aan te gaan en te werken aan een eigen profiel.

4.2 Landelijke trends en ontwikkelingen

De publicatie Cultuur in Beeld 2014 van het ministerie van OCW schetst een aantal maatschappelijke trends en ontwikkelingen en beschrijft hoe burgers, culturele instellingen en overheden zich daarin bewegen. Het rapport beschrijft in haar slotwoord drie ontwikkelingen die voor de cultuurminnende burger, de cultuursector en de beleidsmaker volgens OCW het meest relevant zijn.

- **Veranderende publieksvoorkeuren**

Door een complex van ontwikkelingen veranderen de publieksvoorkeuren drastisch. De komende decennia zetten de veranderingen in de bevolkingssamenstelling verder door. De bevolking vergrijsst en het aandeel van de bevolking met een niet-westerse culturele achtergrond neemt toe. De vergrijzing is duidelijk waarneembaar in het bezoek aan de canonieke cultuur. De cultuurparticipatie van de bevolking met een niet-westerse achtergrond blijft achter. Hoewel het opleidingsniveau stijgt, verdwijnt die achterstand niet. Vooral hoger opgeleiden stellen hun eigen culturele pakket samen dat bestaat uit zowel populaire als canonieke cultuur. De (jonge) cultuurdeelnemer gedraagt zich anders dan voorheen. Door de opkomst van het internet krijgt het publiek sneller toegang tot een wereldwijd aanbod. Voor jongeren lopen de reële en de virtuele wereld steeds meer door elkaar. Niet alleen de fysieke aanwezigheid van aanbod zorgt voor cultuurdeelname. Belangstelling, motivatie en passie zijn minstens zo belangrijk, ook al moet er soms een aanzienlijke afstand worden afgelegd. Dit heeft zijn weerslag op het aanbod en de rol van culturele instellingen in het maatschappelijk domein.

- **Veranderende positie van steden en regio's**

Het speelveld van de cultuursector is al lang niet meer louter nationaal, maar wordt steeds internationaler. Het onderscheid tussen binnen- en buitenland vervaagt, artistiek talent is wereldwijd met elkaar verbonden en culturele topinstituten meten zich met de wereldtop. Als reactie op de globalisering hechten burgers meer dan vroeger aan een eigen nationale of regionale identiteit. Regio's en steden concurreren met elkaar en profileren zich op basis van hun eigen DNA. Met die nieuwe posities is ook de verhouding tussen cultuur, burger en cultuurbeleid aan het veranderen.

- **Groeiende invloed van de burger**

Hiërarchische structuren worden zwakker en gezag wordt steeds minder vanzelfsprekend. Ook het gezag van instituties neemt af. Overheden nemen steeds meer de positie in van partner in een netwerk en experimenteren met manieren om burgers te betrekken. Het oordeel van experts wordt niet meer als vanzelfsprekend geaccepteerd. Gegeven deze ontwikkeling is het de vraag hoe de rol van burgers en belanghebbenden bij de totstandkoming van het cultuuraanbod zou kunnen worden versterkt. De overheid zal een balans moeten vinden tussen enerzijds het waarborgen van voorwaarden voor kwaliteit, en anderzijds het versterken van het maatschappelijk draagvlak.

Andere relevante ontwikkelingen uit dezelfde publicatie die mogelijk betekenis hebben voor het Flevolandse cultuurbeleid zijn:

- Digitalisering: dit verandert het communicatie- en informatielandschap snel en ingrijpend. Over de impact ervan bestaan verschillende beelden. Optimisten verwachten een groei van het aantal bezoekers en een actievare cultuurdeelname. Pessimisten vrezen dat het fysieke bezoek aan culturele instellingen zal afnemen.
- De erosie van traditionele opvattingen over het belang van kunst en cultuur en het vervagen van de tegenstelling tussen 'hoge' en 'lage' cultuur, maken overheidssubsidies voor kunst voor sommigen minder vanzelfsprekend. Voor de legitimering van overheidssteun gelden tegenwoordig eerder de principes van de consumentensoevereiniteit dan van de collectieve verantwoordelijkheid.
- Actuele beleidsambities van het Rijk en de gemeenten laten zien dat er veel aandacht uitgaat naar de maatschappelijke waarde van cultuur. Uit de recente collegeakkoorden van gemeenten blijkt dat de nieuwe colleges cultuur belangrijk vinden, met name voor hun profilering.
- Hoger opgeleiden zijn oververtegenwoordigd onder de cultuurparticipanten. De groei van het opleidingsniveau in Nederland leidt niet tot een evenredige groei in de cultuurparticipatie.
- In het algemeen blijft de cultuurparticipatie van niet-westerse allochtonen achter bij die van autochtonen. Dit geldt het sterkst voor de canonieke cultuur, en in mindere mate ook voor de populaire cultuur.
- In delen van de meer traditionele cultuur is vergrijzing waarneembaar.
- Cultuurdeelname is de uitdrukking geworden van persoonlijk beleefde voorkeuren en keuzen passend binnen een leefstijl. Elementen uit 'hoge' en 'lage' cultuur worden gecombineerd.
- De belangstelling voor traditionele kunstuitingen neemt op de lange duur af, simpelweg omdat de generaties die met uitsluitend traditionele kunstuitingen zijn opgegroeid uitsterven. Nieuwe generaties houden er andere voorkeuren op na.

Ontwikkelingen die specifiek voor erfgoed spelen, zijn:

- Herbestemming, leegstand is een groeiend probleem, zeker voor monumentale panden. Tegelijkertijd zien we dat juist voor de monumentale creatieve oplossingen kunnen worden gevonden voor de leegstand en zodoende de panden een duurzaam nieuw leven te geven.
- er meer oog en waardering voor het erfgoed van meer recentere perioden, zoals uit de wederopbouw. Ook groeit het besef dat juist dit erfgoed nu wordt bedreigt met sloop.
- Duurzaamheid is een belangrijke opgave van deze tijd. Voor monumenten is dit ook mogelijk maar daar is wel maatwerk voor nodig.
- Participatie. Erfgoed is uiteindelijk datgene uit het verleden waarvan wij met zijn allen bepalen dat we het belangrijk vinden om te behouden en door te geven aan de volgende generatie.
- Digitalisering. Ook in de erfgoedwereld wordt digitalisering steeds belangrijker, zowel voor het bewaren van erfgoed als voor het beschikbaar stellen en beleefbaar maken van erfgoed.
- Toekomstplannen van het Rijk en de gemeenten laten zien dat de verbinding tussen cultuur en andere sectoren sterker wordt.
- Zowel Rijk als gemeenten willen de administratieve lasten terugdringen en meer ruimte bieden aan culturele instellingen.

In het proces naar nieuw cultuurbeleid zullen we samen met onze partners de ontwikkelingen duiden en doordenken op hun mogelijke betekenis voor Flevoland. De volgende stap is hoe we hierop aansluiten om verder te bouwen aan de culturele infrastructuur van Flevoland.

5. Naar nieuw provinciaal cultuurbeleid

Het nieuwe cultuurbeleid 2017-2020 komt tot stand in een proces waarin de provincie de culturele instellingen en gemeenten nauw betreft. Net zoals bij andere beleidsterreinen geldt ook voor cultuurbeleid dat de provincie - slechts - één van de actoren is. Het is daarom zaak met elkaar de gewenste situatie te bepalen en vervolgens voor onszelf aan te geven wat de provincie hier aan gaat bijdragen en op welke wijze. In deze paragraaf schetsen we het proces dat we inzetten om te komen tot nieuw cultuurbeleid. Ook gaan we in op de inhoudelijke uitgangspunten voor het nieuwe cultuurbeleid. We bespreken deze graag met PS zodat we het proces met gedeelde uitgangspunten ingaan.

5.1 Inhoudelijke uitgangspunten voor het nieuwe cultuurbeleid

Voor het nieuwe cultuurbeleid kan gedacht worden aan de volgende inhoudelijke uitgangspunten, welke deels voortkomen uit het coalitieprogramma:

- **Versterken van de culturele identiteit van Flevoland**
Als het gaat om culturele identiteit, dan gaat het om verbintenis met de plek en de geschiedenis ervan. Het gaat om je trots op je provincie te kunnen voelen, en daarin bevestigd te worden door de buitenwereld. Om de culturele identiteit te vergroten is het zaak bij de Flevolandse bewoners de bewustwording te vergroten dat ze in een bijzonder stukje Nederland wonen, en anderzijds om ons verhaal en wat we te bieden hebben beter uit te dragen buiten de provincie. Aansluiting en het versterken van de identiteit (het verhaal) van Flevoland is wat we vragen van de steunfuncties en andere instellingen die ons beleid uitvoeren en financiële ondersteuning vragen.
- **Versterken van dwarsverbanden tussen de dragers onderling en met andere beleidsvelden**
Dit beter vertellen en uitdragen van wat we hebben kan, naast gebiedspromotie, vorm krijgen door meer (slimme, aantrekkelijke) verbindingen te leggen tussen verschillende dragers. Dit gebeurt bijvoorbeeld al door podiumkunstvoorstellingen die plaatsvinden bij landschapskunstwerken. In het proces naar de nieuwe cultuurnota worden kansrijke combinaties verder verkend en uitgewerkt.
- **Dynamisch netwerk**
We streven naar een sterke en innovatieve provinciale infrastructuur voor cultuur en erfgoed in onze provincie. Daarbij zoeken we aansluiting bij de andere overheden en culturele partners. Iedere overheidslaag heeft zijn eigen taken en verantwoordelijkheden binnen het culturele veld. Zo werkt het rijk met de basisinfrastructuur en culturele Fondsen en hebben de gemeenten de verantwoordelijkheid voor de lokale infrastructuur.
Bij het nieuwe cultuurbeleid zoeken we samen met rijk, gemeenten en culturele instellingen naar een gezamenlijke focus en richting als het gaat om het verder versterken van de culturele infrastructuur. Bij de uitvoering werken we op basis van deze gemeenschappelijke visie samen met onze partners. Dit uiteraard met inachtneming van een ieders rol en verantwoordelijkheid. Per project worden de juiste partners benaderd en aangezocht. Naast onze vaste samenwerkingspartners kijken we ook naar partners binnen de MRA of de omringende

provincies. Ook zien we kansen in uitbreiding van de samenwerking met de Rijksdienst voor het cultureel erfgoed en de landelijke Fondsen.

- **Meer flexibiliteit en ruimte voor nieuwe ontwikkelingen**
Veranderingen gaan snel en er doen zich soms kansen voor waar de als provincie op willen inspringen. Dit verhoudt zich minder goed met beleid dat voor een aantal jaren vastligt. Om die reden willen we toewerken naar een nota waarin we een visie opstellen, een stip aan de horizon, en waarbij we de route daar naartoe wat meer flexibel kunnen invullen.

De concrete invulling van deze uitgangspunten krijgt onder meer vorm door het proces dat we samen met onze partners gaan inzetten.

5.2 Proces en planning naar nieuw cultuurbeleid

Na het vaststellen van de startnotie start het proces om te komen tot nieuw cultuurbeleid. Hierbij onderscheiden we een verkenningsfase en ontwerpfase.

In de verkenningsfase worden gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van gemeenten (ambtelijk), culturele partners, landelijke (kennis)instellingen, andere provincies en het rijk. De uitkomsten uit deze gesprekken worden geanalyseerd en vormen input voor de ontwerpfase.

In de ontwerpfase gaan we op een aantal thema's de diepte in met vertegenwoordigers van betrokken partijen en (andere) experts van binnen en buiten de provincie. Leden van Provinciale Staten worden uitgenodigd deel te nemen aan deze ontwerpbijeenkomsten.

Cultuur is een onderwerp dat ook in de omgevingsvisie een plek gaat krijgen. Wij streven er naar zo veel mogelijk gesprekken en bijeenkomsten te combineren met de ateliers van de omgevingsvisie, zodat de opbrengst voor beide processen zo groot mogelijk is en partners niet onnodig belast worden.

De resultaten van interviews en kennisateliers worden verwerkt in het ontwerpbeleidskader en voor vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten, waarna de inspraakprocedure gestart zal worden. We kunnen ons voorstellen dat in het nieuwe beleidskader ruimte wordt geboden om nieuwe of voortschrijdende inzichten vanuit het proces van de omgevingsvisie op een later moment in te voegen. Uiteraard zullen de veranderingen dan weer aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

De planning ziet er als volgt uit.

Fase	PS ronde	Vergaderdatum PS
Terugkoppeling uit gespreksronde en ontwerpbijeenkomsten	beeldvorming	13-04-2016
Ontwerp-beleidskader cultuur 2017-2020	beeldvorming	25-05-2016
Ontwerp-beleidskader cultuur 2017-2020	oordeelsvorming	15-06-2016
Ontwerp-beleidskader cultuur 2017-2020	besluitvorming	29-06-2016
Ter inspraak leggen van ontwerpbeleidskader met uitgewerkte beleidsregels van 30 juni tot en met 12 augustus 2016		
Voorleggen antwoordnota op reacties inspraak	oordeelsvorming	14-09-2016
Vaststellen Beleidskader 2017-2020	besluitvorming	21-09-2016